

לאה שקדיאל. אני יודעת שאוהבים להשתמש בי כבתכשיט

היא תכניס את ביטון לכנסת

לאה שקדיאל לא מתרגשת מהביקורת שהושמעה כלפיה בעקבות ההצטרפות לרשימתו של צ'רלי ביטון. המאבק החברתי, היא מאמינה, צריך מנהיגים חדשים

מאת אבירמה גולן

לפני יומיים נענתה לאה שקדיאל, חברת המועצה הרתית של ירוחם והי אשה הראשונה שהצליחה להיכנס למועצה רתית בישראל, לפניית צ'רלי ביטון ותנועתו "התקווה". מהבוקר היא מתחילה פרק חדש בחייה, כמועמדת לכנסת. היו מי שניבאו צעד כזה כבר ב-88, כשכותרות העיתונים דיברו בהרחבה על המאבק שניהלה ברבנים הראשיים ועל הניצחון. לפני 13 שנה קבעה שקדיאל, עד לפני ימים אחדים חברת מפלגת העבודה, את ביתה בירוחם. לא במקרה, כפי שהיא מרגישה היום, אלא בהתאם לתפיסת העולם והחברתית שלה, הכוללת סירוב להתיישב מעבר לקו הירוק. בסוף 1983 היא נבחרה למועצה המקומית בירוחם כמספר 2 ברשימת מפלגת העבודה. שנים לפני כן נמשכה, כרבים מחבריה, ללהט של גוש אמונים, אבל פרשה לאחר חודשים אחדים. "הרגשתי שהם מונחים את עם ישראל מבחינה פיסית ורוחנית ומשקיעים את כוחם תיהם בקרושת ההתיישבות בארץ ישראל", אמרה ב-1986 בראיון ל"הארץ".

בהשקפת עולמה ובפעילותה במועצה הרתית ובנעמ"ת משבת שקדיאל ערכים שנרדף לראות אותם כהפיפה אחת - פמיניזם עם שמירת מצוות, משגה חברתית ויוניות. צ'רלי ביי

טון ידע היטב מה הוא עושה כשהומין אותה להצטרף. לא רק משום שמאחוריה ציבור גדול התומך בה ומאמין בה, אלא משום שהיא מרחיבה את הטווח הרעיוני של "התקווה". היא עונה על כל הקריטריונים של רשימה מהסוג שלנו, אומר ביי טון. "גם אינטלקטואלית, גם אישה לחמת, גם עוסקת בנושא השכונות ועיירות הפיתוח". אגב אישה לחמת, רשימת "התקווה" היא הרשימה היחידה שהציבה לסיורגין גברים ונשים בזה אחר זה. יותר מכך, ההסכם בין ביטון לשקדיאל מבטיח לה, ברטציה, כניסה לכנסת גם אם הרשימה תזכה במנדט אחד בלבד. הפנייה הראשונה, אומרת שקדיאל, הגיעה אליה לפני חודש מרד חמו מקרית אתא, עורך "עיתון אחר", אותו היא מכירה מהופעות משותפות בעיירות פיתוח ושכונות. "אחר כך נפגשתי כמה פעמים עם צ'רלי ביטון ושקלתי את ההצעה. היה לי קשה לעשות את הצעד הזה. כל חיי בניוים, מבחינת הפעילות והמשפחה, בירוחם. האפשרות של הליכה לכנסת תחולל שינוי גדול ברפואי החיים שלי. אבל מבחינה אידיאולוגית לא היתה לי שום בעיה".

התגובות החריפות והביקורת על החלטתה לא הפתיעו אותה. "אנשים אומרים לי, מה זה החיבור המוזר הזה, מה יש לך עם צ'רלי ביטון. טוענים שיש בינינו יותר הכרלים מרברים משותפים. רה שקדיאל את חשיבות המאבק לשוויון חברתי. "אנשי השכונות מכינים היטב שאסור שהנושא שלהם יוגש שוב כעניינם של המסכנים. השאלה שצריכה לעי לוח לרוץ היא במה איכות החיים של כולם. בכל השכונות, נפגעת מהפערים הגדולים בחברה הישראלית. מי שיושב היום בעשירון העליון חי באשליה שהפערים ההולכים וגדלים אינם מייקים לו, אבל המקרים של ררום אפריקה ולום אנג'לס ממחישים היטב כיצד כלל האוכלוסיה נפגעת בסופו של דבר מהעיוות הזה".

תנועת "המזרח אל השלום", גוף מרכזי בתנועת "התקווה", ידועה בהשקפותיה הקיצוניות על הדרישות עם הערכים במד ה"ת. נשמעים שם קולות שקשה לציבור לעכלם, כמו הטענה שאשכנזים הם גוף זר באזור ושרק המזרחים מסוגלים לקשור קשרי אמת עם הערבים. לאה שקדיאל עוקפת כהירות את המוקש הזה. "נושא השלום אמנם איננו הנושא המרכזי שצ'רלי ואני מובילים, אנחנו חושבים שחסר בחיים הציבוריים שלנו מוקד שיאיר את העניין החברתי. אני לא מקבלת כפשוטן את כל האמירות הבוטות של המזרח אל השלום, אבל אני רואה בחלק גדול מהן לשון ציורית של אנשים השוריים במצוקה אמינית. אני מאמינה שיהיה לי כוח להסתייג ממה שלא יראה לי, אבל ברור לי שבחברה שלנו אין יחס שוויוני להתבסאות המזרחיות, גם בתחומי התרבות".

השבוע הזהיר צ'רלי ביטון ש"התקווה" היא תנועה המתארגן מה גם לאנשים מסורתיים. לאה שקדיאל - שסייבה להצעה להצטרף למרצ מאחר שהתקשתה לראות את עצמה בתנועה ששמה לה למטרה מלחמת חורמה בכ"פיה הרתית - מרגישה נוח עם ההגדרה הזאת. "במרצ יש צירוף של ריתוק סוציולוגי מהשכונות והרחבות בעם ושל גישה עקרונית לזכויות הפרט. אני חיה כבר 13 שנים במקום שבו הדרישות של חרדים, חילוניים דתיים ומסורתיים הוא עובדת חיים והסטטוס קוו הוא הכרח קיומי. הקרבה הזאת מביאה להבנה של דקויות מסוימות, שלא קיימת אצל אנשים שלא חיים ביהו".

אם היא תגיע לכנסת היא יטרידו אותה בשאלה איך אישה צעירה כמות, אם לילדים קטנים מצליחה להתמודד עם כל תפקידיה בבית ובחץ. "הייתי רוצה שיפנו את השאלה הזאת גם אל מאיר שטרית או אהוד אולמרט, גם הם חורים לילדים קטנים", היא אומרת. ותשובה הזאת שגורה היטב על לשונה.

לאה שקדיאל. אני יודעת שאוהבים להשתמש בי בכתבשני

היא תכניס את ביטון לכנסת

לאה שקדיאל לא מתרגשת מהביקורת שהושמעה כלפיה בעקבות ההצטרפות לרשימתו של צ'רלי ביטון. המאבק החברתי, היא מאמינה, צריך מנהיגים חדשים

שחוקק החברתי שלנו שונה. ריוקא בגלל ההבדלים האלה הייתי צריכה לבדוק את עצמי טוב, וכשגיליתי שאני מהפשת תירוצים למה לא לעשות מה שגוראה לי נכון לחלוטין, החלטתי ללכת אתו.

"אני יודעת", היא משיבה לשאלה על ערכה כנכס לתנועה החדשה, "שאנשים אוהבים להשתמש בי כתכשיר לקישוט תנר עות וקבוצות, בעיקר מאז ה מאבק ברכנות. אני לא אוהבת את זה, ואני תושבת שאני והירה. כאן לא מדובר רק באנשים שיש להם אמון בי, תושבי עיירות הפיתוח, שאני מביאה כנכס אלקטורלי. מדובר בעיקר בכך שאותם אנשים שאנחנו נוטים לקלט בקבוצה מסוימת, כאנשי השכונות, רוצים לשמוע הצגה חדשה של המסר. לאורך 20 שנה של פעילות הפנתרים הם הגיעו למבוי סתום. כל הזמן צועקים למה אין מנהיגים אותנטיים מהשכונות, וכשהם צומחים, אין להם בית בשום מפלגה. כל זמן שאנשי השכונות לא יצליחו לפרוץ לזרם המרכזי בשיח ושיח הפוליטי, הנושא החברתי לא יסופל באמת."

ברדיטות ובהתלהבות מסבירה שקדיאל את חשיבות המאבק לשוויון חברתי. "אנשי השכונות מכינים היטב שאסור שהנושא שלהם יוגש שוב כעניינם של המסכנים. השאלה שצריכה לעלות לדיון היא כמה איכות החיים של כולם, ככל השכונות, נפגעת מהפערים הגדולים בחברה הישראלית. מי שיושב היום בעשירון העליון חי באשליה שהפערים ההולכים וגדלים אינם מזיקים לו, אבל המקרים של

טון ידע היטב מה הוא עושה כשהזמין אותה להצטרף. לא רק משום שמאחוריה ציבור גדול התומך בה ומאמין בה, אלא משום שהיא מרחיבה את הטווח הרעיוני של "התקווה". היא עונה על כל הקריטריונים של רשימה מהסוג שלנו", אומר בר טון. "גם אינטלקטואלית, גם אישה לוחמת, גם עוסקת בנושא השכונות ועיירות הפיתוח". אנג אישה לוחמת, רשימת "התקווה" היא הרשימה היחידה שהציבה לסירוגין גברים ונשים בזה אחר זה. יותר מכך, ההסכם בין ביטון לשקדיאל מבטיח לה, ברוטציה, כניסה לכנסת גם אם הרשימה תוכה במנדט אחד בלבד.

הפנייה הראשונה, אומרת שקדיאל, הגיעה אליה לפני חודש מרד חמו מקרית אתא, עורך "עיתון אחר", אותו היא מכירה מהופעות משותפות בעיירות פתוח ושכונות. "אחר כך נפגשתי כמה פעמים עם צ'רלי ביטון ושקלתי את ההצעה. היה לי קשה לעשות את הצעד הזה. כל חי בניוים, מבחינת הפעילות וה משפחה, בירוחם. האפשרות של הליכה לכנסת תחולל שינוי גדול בדפוסי החיים שלי. אבל מבחינה אידיאולוגית לא היתה לי שום בעיה."

התגובות החריפות והביקורת על החלטתה לא הפתיעו אותה. "אנשים אומרים לי, מה זה החיבור המוזר הזה, מה יש לך עם צ'רלי ביטון. טוענים שיש בינינו יותר הבדלים מדברים משותפים.

מאת אבירמה גולן

לפני יומיים נענתה לאה שקדיאל, חברת המועצה הדתית של ירוחם והי אישה הראשונה שהצליחה להיכנס למועצה דתית בישראל, לפניית צ'רלי ביטון ותנועתו "התקווה". מהבוקר היא מתחילה פרק חדש בחייה, כמועמדת לכנסת. היו מי שניבאו צער כזה כבר ב-88, כשכתורות העיתונים דיווחו בהרחבה על המאבק שניהלה ברבנים הראשיים ועל הניצחון.

לפני 13 שנה קבעה שקדיאל, עד לפני ימים אחדים חברת מפלגת העבודה, את ביתה בירוחם. לא במקרה, כפי שהיא מרגישה היום, אלא כהתאם לתפיסת העיר לם החברתית שלה, הכוללת סירוב להתיישב מעבר לקו הירוק. בסוף 1983 היא נבחרה למועצה המקומית בירוחם כמספר 2 ברשימת מפלגת העבודה. שנים לפני כן נמשכה, כרבים מחבריה, ללהט של גוש אמונים, אבל פרשה לאחר חודשים אחדים. "הרגשתי שהם מונחים את עם ישראל מבחינה פיסית ורוחנית ומשקיעים את כוחם תיהם בקדושת ההתיישבות בארץ ישראל", אמרה ב-1986 בראיון ל"הארץ".

בהשקפת עולמה ובפעילותה במועצה הדתית ובנעמ"ת משרתת שקדיאל ערכים שגורר לראות אותם בכפיפה אחת - פמיניזם עם שמירת מצוות, משנה חברתית ויוניות. צ'רלי בר

פמיניזם עם שמירת מצוות, צ'רלי ביטון. טוענים שיש בינינו משנה חברתית ויוניות. צ'רלי בר- יותר הכרלים מדברים משותפים.

לוח לדין היא כמה איכות החיים של כולם, בכל השכבות, נפגעת מהפערים הגדולים בחברה הישראלית. מי שיושב היום בעשירון העליון חי באשליה שהפערים ההולכים וגדלים אינם מוזיקים לו, אבל המקרים של דרום אפריקה ולוס אנג'לס ממחישים היטב כיצד כלל האוכר לזייה נפגעת בסופו של דבר מהעיוות הזה.

תנועת "המזרח אל השלום", גוף מרכזי בתנועת "התקווה", ידועה בהשקפותיה הקיצוניות על הדריקים עם הערבים במד ה"ת. נשמעים שם קולות שקשה לציבור לעכלם, כמו הטענה שאשכנזים הם גוף זר באזור ושרק המזרחים מטוגלים לקשור קשרי אמת עם הערבים. לאה שקדיאל עוקפת בזהירות את המוקש הזה. "נושא השלום אמנם איננו הנושא המרכזי שצ'רלי ואני מובילים, אנחנו חושבים שחסר בחיים הציבוריים שלנו מוקד שיאיר את העניין החברתי. אני לא מקבלת כפשוטן את כל האמירות הבוטות של המזרח אל השלום, אבל אני רואה בחלק גדול מהן לשון ציורית של אנשים השרויים במצוקה אמיתית. אני מאמינה שיהיה לי כוח להסתייג ממה שלא ייראה לי, אבל ברור לי שבחברה שלנו אין יחס שוויוני להתבטאות המזרחית, גם בתחומי התרבות".

השבוע הצהיר צ'רלי ביטון ש"התקווה" היא תנועה המתאר מה גם לאנשים מסודרתיים. לאה שקדיאל - שסירבה להצעה לה צטרף למרצ מאחר שהתקשתה לראות את עצמה בתנועה ששמה לה למטרה מלחמת חורמה בכפייה הדתית - מרגישה נוח עם ההגדרה הזאת. "במרצ יש צירוף של ריחוק סוציולוגי מהשכבות הרכבות בעם ושל גישה עקרונית לזכויות הפרט. אני חיה כבר 13 שנים במקום שבו הדריקים של חרדים, חילוניים דתיים ומסורתיים הוא עובדת חיים והטטטוס קוו הוא הכרח קיומי. הקרבה הזאת מביאה להבנה של רקיות מסוימות, שלא קיימת אצל אנשים שלא חיים ביחד".

אם היא תגיע לכנסת ודאי יטרידו אותה בשאלה איך אישה צעירה כמוה, אם לילדים קטנים, מצליחה להתמודד עם כל תפקידיה בבית ובחוק. "הייתי רוצה שיפנו את השאלה הזאת גם אל מאיר שטרית או אהוד אולמרט, גם הם הורים לילדים קטנים", היא אומרת. והתשובה הזאת שגורה היטב על לשונה.

20.5.92